

20-23. Η ζωή αλλού...

Νίκος Φραγκιάς
ΔΑΣΚΑΛΟΣ

20. Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ

Οι [ερημικές περιοχές](#) καταλαμβάνουν το ένα τρίτο της επιφάνειας της Γης και βρίσκονται σε όλες τις ηπείρους. Η μεγαλύτερη έρημος του κόσμου είναι η [Σαχάρα](#) στην Αφρική, ενώ αρκετά μεγάλη είναι και η έρημος [Γκόμπι](#) στην Ασία. **Οι έρημοι είναι εκτάσεις γης αμμώδεις ή βραχώδεις.** Το ανάγλυφό τους μπορεί να περιλαμβάνει οροσειρές, οροπέδια, κορυφές ηφαιστειών, πεδιάδες ή και αποξηραμένες λίμνες. Είναι περιοχές που δέχονται πολύ λίγες βροχοπτώσεις, οι οποίες καθορίζουν τη χλωρίδα και την πανίδα. Έχουν επομένως αραιή ή και καθόλου βλάστηση.

Στις ερήμους μπορούμε να συναντήσουμε περιοχές, όπου υπάρχει νερό και βλάστηση και λέγονται οάσεις. Χαρακτηριστικό φυτό της οάσης στην έρημο Σαχάρα είναι η χουρμαδιά, η οποία για να εξασφαλίσει την απαραίτητη υγρασία αναπτύσσει βαθιές ρίζες που φτάνουν και τα 30 μέτρα βάθους. Οι κάτοικοι της ερήμου (Τουαρέγκ, [Βεδουίνοι](#)) παίρνουν από τη χουρμαδιά τους καρπούς και τα φύλλα της. Τα γέρικα δέντρα, όταν τα κόβουν, τα αξιοποιούν για την κατασκευή των σπιτιών τους. Τα ζώα της ερήμου είναι πολύ λίγα και έχουν μέτριες απαιτήσεις σε νερό. Συναντάμε έντομα και ερπετά, που κρύβονται στην άμμο και βγαίνουν τη νύχτα για να αναζητήσουν τροφή.

Στις ερήμους επικρατούν ακραίες συνθήκες διαβίωσης. Η διαφορά της θερμοκρασίας ανάμεσα στην ημέρα και τη νύχτα είναι πάρα πολύ μεγάλη. Στη Σαχάρα η θερμοκρασία την ημέρα ανέρχεται στους 70° Κελσίου, ενώ τη νύχτα πέφτει πολλές φορές στους 0° Κελσίου.

Σαχάρα

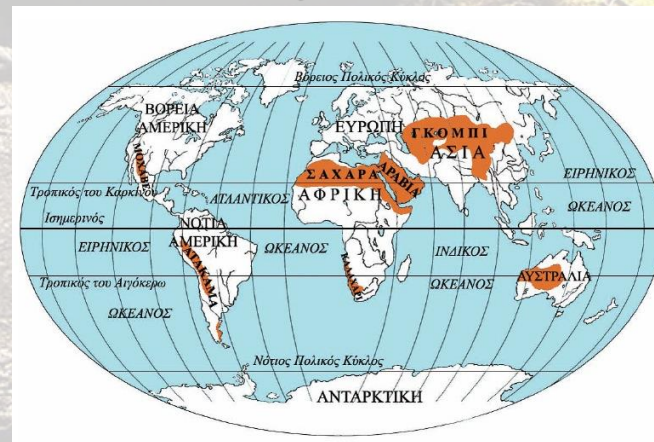

Κοιλάδα θανάτου

NHM © Stathi, I.

Γκόμπι

21. Η ΖΩΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Βορειότερα από το Βόρειο Πολικό Κύκλο και νοτιότερα από το Νότιο Πολικό Κύκλο εκτείνονται οι πολικές περιοχές της Γης. Είναι περιοχές σκεπασμένες από πάγους, αφού οι ακτίνες του Ήλιου πέφτουν πάντα τελείως πλάγια πάνω σε αυτές και η θερμοκρασία είναι πολύ χαμηλή.

Η βόρεια πολική ζώνη καλύπτεται από το Βόρειο Παγωμένο Ωκεανό (Αρκτικό Ωκεανό). Περιλαμβάνει τις βόρειες ακτές της Αμερικής, της Ασίας και της Ευρώπης και το νησί [Γροιλανδία](#). Η νότια πολική ζώνη περιλαμβάνει την [Ανταρκτική](#), η οποία από πολλούς θεωρείται ως η τέταρτη κατά σειρά μεγέθους ήπειρος και είναι ακατοίκητη.

Ένα παράξενο φαινόμενο στις πολικές περιοχές είναι ότι η ημέρα και η νύχτα διαρκούν έξι μήνες η κάθε μια. Είναι η πολική ημέρα και η πολική νύχτα. Όταν στην Αρκτική επικρατεί ημέρα, στην Ανταρκτική επικρατεί νύχτα και αντιστρόφως.

Στις πολικές περιοχές η θερμοκρασία κατεβαίνει πολλές φορές κάτω από τους -60°C . Η βλάστηση που αναπτύσσεται το καλοκαίρι μόνο για δύο μήνες (στις βόρειες πολικές περιοχές) είναι της τούνδρας και χαμηλότερα της τάιγκα.

Χαρακτηριστικοί λαοί αυτών των περιοχών είναι οι [Εσκιμώοι](#) και [Λάπωνες](#)

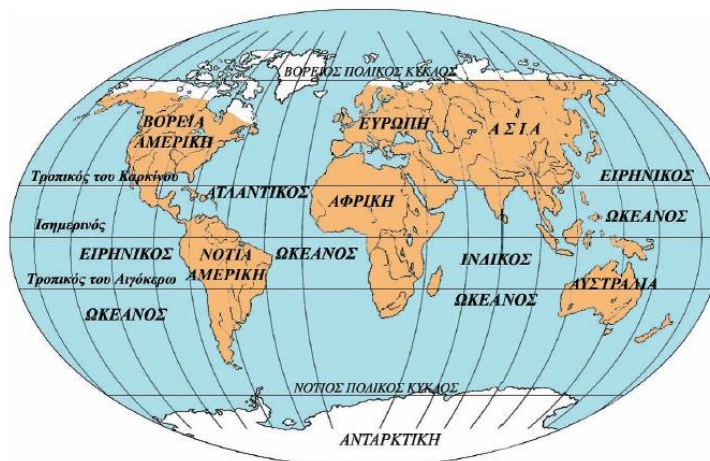

Ταξίδι στην Ανταρκτική

Βόρειο Σέλας

Λάπωνες

22. Η ΖΩΗ ΣΤΑ ΤΡΟΠΙΚΑ ΔΑΣΗ

Τα τροπικά δάση εκτείνονται στην [τροπική ζώνη](#), κυρίως γύρω από τον Ισημερινό. Στις περιοχές αυτές οι **βροχοπτώσεις** είναι συνεχείς και η **θερμοκρασία** κυμαίνεται από 20° έως 30° C καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Στα τροπικά δάση συναντάμε δέντρα πλατύφυλλα, επίφυτα φυτά (προσκολλώνται στα κλαδιά και στους κορμούς των δέντρων), καθώς επίσης θάμνους και πόες.

Οι **συνθήκες**, που επικρατούν εδώ, δημιουργούν ένα ιδανικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των φυτών. Τα φυτά των τροπικών δασών δεν σταματούν ποτέ την ανάπτυξή τους και δεν χάνουν τα φύλλα τους. Τα δέντρα μεγαλώνουν σε διαφορετικά ύψη, μέχρι και στα 50 μ. ακόμη. Έχουν πολύ πυκνό φύλλωμα, το οποίο εμποδίζει τις ακτίνες του Ήλιου να φθάσουν στο έδαφος, με αποτέλεσμα αυτό να είναι πάντα υγρό και σκεπασμένο από σάπια φύλλα. Οι θρεπτικές ουσίες, που προέρχονται από την αποσύνθεση των φύλλων, απορροφώνται από τις ρίζες των δέντρων.

Όσο απομακρυνόμαστε από τον Ισημερινό συναντάμε τροπικά δάση φυλλοβόλων δέντρων, στα οποία οι βροχοπτώσεις σημειώνονται κυρίως έπειτα από περίοδο παρατεταμένης ξηρασίας. Η περίοδος των **βροχοπτώσεων** αποκαλείται υγρή περίοδος των **μουσώνων**. Τα ζώα των τροπικών δασών είναι πολυάριθμα. Μια μεγάλη ποικιλία εντόμων, αραχνοειδών, φιδιών και πουλιών συμπληρώνει τον πληθυσμό των μικρών και μεγάλων ζώων που ζουν στα τροπικά δάση της Γης. Χαρακτηριστικός λαός της περιοχής είναι οι [Πυγμαίοι](#) και οι [Μπαντού](#).

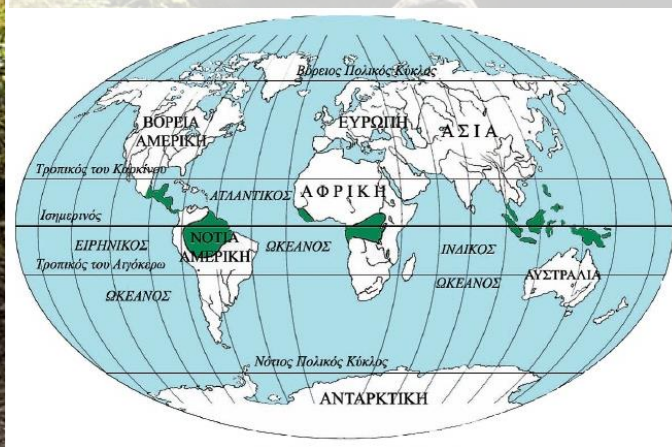

Τροπικό δάσος

© 1997 Zoological Society of San Diego

Καταρράκτες Βικτώρια.
Οι μεγαλύτεροι του κόσμου.

Αφρικάνικη σαβάνα

23. Η ΖΩΗ ΣΤΙΣ ΕΥΚΡΑΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Γης έχει συγκεντρωθεί στις εύκρατες περιοχές, επειδή σε αυτές δεν παρατηρούνται ακραίες κλιματικές συνθήκες, όπως συμβαίνει στις ερήμους και στις πολικές περιοχές. Επίσης η βλάστηση στις εύκρατες περιοχές δεν παρεμποδίζει τις ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως στις τροπικές. Οι άνθρωποι στις εύκρατες ζώνες κατάφεραν να αναπτύξουν τη γεωργία, την κτηνοτροφία, το εμπόριο, αλλά και τις επιστήμες, την τεχνολογία και τον πολιτισμό. Έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν πόλεις, να κατασκευάζουν κάθε είδους έργα, να μορφώνονται και να ασχολούνται με τις Καλές Τέχνες. Παράγουν διαρκώς όλο και περισσότερα αγαθά, κάνουν νέες εφευρέσεις για την καλύτερη διαβίωσή τους και επικοινωνούν εύκολα μεταξύ τους σε όποιο σημείο του πλανήτη κι αν βρίσκονται. Ταξιδεύουν με ασφάλεια και ταχύτητα με αυτοκίνητα, τρένα, πλοία και αεροπλάνα.

Δάσος ελατιάς

